

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem in (a) eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

necessitatem, & utilitatem perspexerint, ut absque ulla coactione ad relevandas utilitates, vel necessitates communes, ubi laicorum non suppetunt facultates, subsidia duxerint per Ecclesias conferenda, prædicta laici humiliter, & devotè recipiant cum gratiarum actione: propter imprudentiam tamen quorundam Romanus Pontifex prius consulatur, cujus interest communibus utilitatibus providere. Quia verò nec sic quorundam malitia contra Dei Ecclesiam conquevit, adjicimus, ut constitutiones, & sententiæ, quæ à talibus, vel de ipsorum mandato fuerint promulgatæ, inanes, & irritæ habeantur, nullo unquam tempore valituræ. Caterùm quia fraus, & dolus alicui patrocinarî non debet, nullus vatio decipiatur errore, ut intra tempus regiminis sustineat anathema, quasi post illud non sit ad satisfactionis debitum compellendus. Nam & ipsum, qui satisfacere recusaverit, & successorem ipsius nisi satisfecerit intra mensem, manere decernimus Ecclesiasticâ censurâ conclusum, donec satisfecerit competenter: cùm succedat in onere, qui in honore substituitur.

NOTÆ.

1. (a) **G**enerali.] Lateranensi videlicet sub Innocentio III. ubi *cap. 6. & in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 3.* reperitur textus hic. De hoc Concilio nonnulla notavi in *cap. 1. de summa Trinit.*

(b) **Tallius.**] Tallia nomen à talliando, id est incidendo accepti; quoniam de bonis illatio hæc velut abscinditur, & talliatur: inter genera exactionum eam refert P. Blesensis *epist. 102.* ibi: *Quid de tallis. & actionibus? quid de obventionibus placitorum, & ceteris improbis excorsionibus loquar?* Exponunt Lindembrogus in *glossar. verbo Tallis.* Voslius de *utiis ferm. lib. 2. cap. 18.*

COMMENTARIUM.

2. **A**rgumentum hujus textus prorsus idem est cum capite *non minus, supra hoc tit.* ubi refertur canon Concilii Lateran. cujus hic meminit Innocent. III. nisi quod hic plus additur cautionis contra Consules, vel Magistratus, vel Officiarios civiles, qui clericis exactionibus oneraverunt. Primum ut clerici prius Romanum consulant Pontificem, quam in exactiones ulla hujusmodi, etiam voluntarias, atque spontaneas consentiant. Secundò ut constitutiones, & sententiæ laicorum talium (qui nimirum propter vexatos clericos excommunicati fuerint, sicut in ipso fonte clariùs exprimitur) inanes, & irritæ sint, nec ullo tempore convalescant. Tertiò, ut excommunicatio talium laicorum periret etiam finito ipsorum

officio, vel magistratu; quin immò, ut & successores eorundem simili involvantur excommunicatione, nisi intra mensem satisfecerint. Sed quia de hac immunitate latè egi *suprà in cap. non minus, hoc tit.* in præfenti tantùm referam, quæ ab Innocentio specialiter adjiciuntur. Primò videlicet, ut clericis tributa imponi non possint, etiam ob communem necessitatem, absque consensu Summi Pontificis: quod etiam firmarunt Alex. IV. in *cap. 1. cap. clericis, hoc tit. in 6.* Benedictus XI. in *extravag. unic. hoc tit.* Bulla in Cœna Domini, §. 18. & ita docuerunt Lugo *rom. 1. de iustitia, disput. 36. sect. 8. num. 127.* Gregor. Lopez in *l. 54. tit. 6. partit. 1.* Azevedo in *l. 1. titul. 3. lib. 1. recopil. num. 7.* Gutierrez *lib. 1. practic. q. 6. num. 3.* Azor *tom. 1. mor. lib. 5. cap. 13. quest. 8.* Bonacina *tom. 3. disput. 1. q. 19. punct. 3. §. 3. num. 15.* Castropalao *tom. 1. tract. 12. disput. unic. punct. 11. num. 7.* Diana *p. 7. tract. 1. resol. 9.* Castillo *tom. 7. de tertis, cap. 9. num. 50.* Illud etiam adjecit Innocentius III. in præfenti, ut videlicet ordinationes laicorum excommunicatorum propter tributa imposita clericis irritæ sint, ac inanes, nec ullo tempore convalescant, sive detecta sit causa excommunicationis, sive non, ut exponit Boëtius Epon. in *præsenti, num. 12.* Tandem adjecit Innocentius, ipsos Magistratus sæculares etiam deposito officio non liberari ab excommunicatione jam incurfa; immò conveniri posse propter vexationem factam Ecclesiasticis personis, etiamsi utilitas principaliter ad Rempublicam spectaret, ut explicat Boëtius Epon. in *præsenti, num. 53.*

CAPUT VIII.

Idem in (a) eodem.

Quia plerique Prælati, ut (b) procuracionem aut servitium aliquod impendant Legato vel alii, plus extorquent à subditis, quam (c) solvunt, & in eorum damnis lucra sectantes, quærunt prædam potius quam subsidium in subjectis, id de cætero fieri prohibemus. Quod si quis fortè præsumpserit, & sic extorta restituat, & (d) tantumdem cogatur (c) pauperibus elargiri. Superior autem cui fuerit querela deposita, si negligens fuerit in hujusmodi executione statuti, subjaceat ultioni.

NOTÆ.

NOTÆ.

(a) *Neodem.*] Concilio videlicet Lateran. generali, celebrato sub Innocentio III. ubi cap. 34. sub hoc summario, *de subditis non gravandis sub pretextu alicujus servitutis*, refertur hic textus, & in quinta collectione, *sub hoc tit. c. 4.*

(b) *Procuracionem.*] De procuracionibus, & à quibus præstantur, egi in *cap. procuraciones, de censibus.*

(c) *Quam solvunt.*] Valde æquum est, Præla-

tos Ecclesiæ pro colligendis iis, quæ Legato Pontificis procuracionis nomine penduntur, nullum decio, & quidem jurato, *cap. ego N. de jurjur.* quæ turpissimum est sub alieni subditii prætextu lucrare.

(d) *Tantumdem.*] Et ita duplum refunditur, non quadruplum, vel triplum, quia licet injuria sit hæc exactio, non tamen ullam rapinæ speciem continet.

(e) *Pauperibus largiri.*] Hæc verba expoliti in *cap. procuraciones, de censibus.*

CAPUT IX.

Gregorius IX. (a) *Astoricen. Episcopo.*

Ecclésiæ, in qua divina mysteria celebrantur, licet adhuc non extiterit consecrata, nullo jure privilegium immunitatis admittitur. Quia obsequiis divinis dedicata, nullis est temerariis ausibus profananda.

NOTÆ.

(a) *Astoricen.*] Contius, quem sequitur Boëtius Epon, *in presenti, legit Senonenfi*: nec facile cognosci potest, utra lectio verior sit. Si retineatur vulgaris inscriptio, quam & retinet Boëtius, *Episcopo* videlicet, de Astoricenfi Prælato accipienda est, cum Senonenfis Ecclesia temporibus Gregorii IX. Archiepiscopalis esset, ut notavi, in *cap. 6. de consilio.* De dicecesi Astoricenfi egimus in *cap. 17. de re judic.*

COMMENTARIUM.

2. **I**mmunitatem, seu jus asyli confugientibus ad Ecclesiam concedi, late probavi supra in *cap. inter alia*: unde in presenti tantum exponendum est, quibus Ecclesiis id jus asyli competat, & usque ad quem ejus ambitum. In hoc textu primo statuit Gregorius, Ecclesiam nondum consecratam per Episcopum juxta ritus supra relatos in *cap. 1. de consecr. Eccles.* sed tantum dedicatam, & benedictam, ut hodie in usu est, ut Missæ sacrificium possit celebrari, gaudere hoc jure asyli, & merito; nam cum quoad omnia Ecclesia tantum benedicta basilica dicatur, *cap. 1. de relig. domib.* & in ea sacra mysteria peragantur, & divina officia celebrentur, merito omnibus privilegiis Ecclesiæ fruitur, ut docuerunt Suarez *de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9.* Barbosa *de jure Eccles. lib. 2. cap. 6.* Sanchez *tom. 2. consil. lib. 6. cap. 1. dubis 6.* Thom. Delbene *tom. 2. de immunit. cap. 16. dubis 9. sect. 2.* Marini *lib. 1. resol. cap. 178.* Nec interest, quod in ea sacrosancta Eucharistia aserveretur, necne. Gamba-curta *lib. 3. de immunit. cap. 4. § 5.* nec etiam desideratur, quod in ea Missæ sacrificium sit oblatum, ut probat Delbene *d. sect. 1. qui sect. 3.* idem resolvit de Ecclesia polluta, nec adhuc reconciliata: & *sect. 4.* idem tradit de Ecclesia interdita: & *sect. 6.* idem resolvit de Ecclesia disuta sine superioris licentia: & *sect. 10.* idem probat de hospitali, seu oratorio Episcopi auctoritate constructo.

Secundò quoad ambitum Ecclesiæ sciendum

est, non solum Ecclesiam gaudere hoc jure asyli, verum & ejus cœmeterium, ex quo fontes abstrahi non debent, ex decreto Innocentii II. in Synodo Rom. *cap. 22.* quare olim in cœmeteriis collocatæ erant cruces, quibus septa, & ambitus designabantur, ne quis terminos illos transgredi auderet. Anonymus *lib. 4. de miracul. S. Benedicti*, ibi: *Denique cruces aliquantulum excelsas per gyrum cœmeterii posuerunt, quas nemo suum persequens nimicum transgredi audeat.* Nec tantum Ecclesia fruitur hac immunitate quoad internam partem, sed etiam quoad externam, videlicet totam fabricam, ita ut capellæ, balbæ, tectum, parietes, sacristiæ, & turres hoc jure potiantur; quia omnes hi loci in lata significatione Ecclesia dicuntur, *l. pateant, C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt. cap. id constitutum 17. quest. 4.* argumento legis *qua religio-sis, ff. de R. V.* pluribus relatis probat Delbene *d. cap. 16. sect. 6.* etiam eodem privilegio gaudet Ecclesia quoad loca adhaerentia, videlicet claustrum, porticum, dormitorium, & similia loca. Delbene supra *sect. 7.* Idem dicendum est quoad confines, *cap. sicut, cap. quisquis 17. quest. 4. l. presertim, §. ex his, Cod. de his qui ad Ecclesiam.* In decreto Clotarii ad legem Salicam, *l. 13.* ibi: *Nullus latronem, vel quemlibet culpabilem sicut summis Episcopis convenit, de atrio Ecclesiæ trahere presumat.* Constitutio Theodori Junior. & Valentini. *in l. pateant 3. C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt*, quæ integra reperitur ad Calcem Concilii Ephesini, & eam transcripsit I. Gothofr. *sub eodem tit. in Theod.* ejusque constitutionis historiam referunt Socrates *lib. 7. histor. Eccles. cap. 32.* Niceph. Calixt. *lib. 14. cap. 32.* Marcel. Comes in *Chron. Baronius anno 431. num. 3.* Supponendum enim est, jam à primis Ecclesiæ canonibus certum spatium præscriptum fuisse pro atrio, vel ambitu templi, ut refertur *d. cap. sicut*, ibi: *Sicut à sanctis Patribus est statutum, ut major Ecclesia per circuitum 40. passus habeat; capella vero, vel Ecclesia minores 30.* Et in Concilio Tolet. *can. 10.* ante Nicolaum ipsius textus auctorem celebrato, ita statuitur: *His ipsis, qui Ecclesias petunt,*